

Reteta cinematografica de succes, garantata de istorie, ideologie si spiritul timpului, o reprezinta apologia minoritatilor. Nu conteaza neaparat despre ce minoritati este vorba, desi un mix de rasa, sex si gen ar fi perfect. Ideea este de a avea in prim plan o comunitate defavorizata. Si ar trebui sa stim destul de bine cine sunt victimele si, mai ales, cine sunt vinovatii.

In principiu, nu cred sa existe scurtatura pentru atingerea acestui obiectiv. Cui nu-i place, nu are de ales. Asta este calea de urmat. Talentul, aptitudinile si imaginatia joaca un rol secundar, in cel mai bun caz. Daca regizorul are norocul sa apartina unei minoritati sau unui grup defavorizat, atunci sansele sale cresc exponential. Este in carti pentru premiul cel mare.

Exceptiile sunt permise, dar intre niste limite destul de stricte. Cazurile marginale, personalitatile deviante, coruptia completa a naturii umane, nihilismul reprezinta curentul principal. Pe langa el, straluceste adevarata lupta a umanitatii: emanciparea de sub dictatura inabusitoare a majoritatii tacute.

Cine nu vrea sa participe in aceasta sarada trebuie sa fie multumit cu ignorarea cvasicompleta. Cine incearca sa fie nonconformist se poate trezi cu acuzatii nebanuite, dupa cum poate confirma regizorul Constantin Popescu.

Pentru cei orientati dupa succesul critic, nu conteaza premiul sau festivalul avut in vedere deoarece strategia nu are cum sa dea gres. Pentru cei mai sofisticati sau cu ceva experienta in spate exista Cannes. La hipsterime merge de minune Sundance, Berlin sau Toronto. Cine are in vedere boxoffice-ul si succesul pe termen lung ia cu asalt Oscarurile. De toate pentru toti,

doar ca reteta e monotona vizual, sterila artistic si corecta politic. Adica ideologie fara limite. Dati-mi controlul filmelor si nu conteaza cine ii face legile. Istoria este rescrisa si impachetata frumos in standardele progresiviste ale vremii.

Dupa "12 ani de sclavie" si "Django dezlantuit", ambele laureate cu Oscaruri, orice adolescent care nu a pus mana pe o carte de istorie iti va putea explica in trei propozitii schioape istoria Americii si a sclavilor. Multe filme transmit de la inceput privitorului avertismentul "dupa un caz real". Iar atunci nimeni nu mai are nonsalanta de a se indoi. "Asa trebuie sa fi stat lucrurile...", spune cu tristete spectatorul aproape inocent.

"12 ani de sclavie" e o mostra edificatoare. Daca trecem (cu greu) peste plictisul terifiant al filmului si ne afundam in poveste, apar prea multe probleme ocultate deliberat. Pelicula nu se ocupa de ele, deoarece ar insemna sa devieze de la naratiunea oficiala, sa sugereze dubii si sa ofere privitorilor altceva in afara unor clisee rasuflete. Prezentarea lui Somolon Northup, in culorile decentei comunitare, intr-un oras situat in Nord, nu cadreaza nici macar cu memoriile dupa care este facut filmul, si acelea romantate si scrise oricum de altcineva. "Extravaganta si lenea" caracterizau personajul, in "propriile" sale cuvinte, iar legaturile din familie erau atat de relative incat rudele cele mai apropiate nici nu s-au obosit sa anunte disparitia lui "pater familias". Finalul filmului, cu lacrimi, imbratisari si tot tacamul de rigoare, incearca sa ne aduca la ideea initiala a unui camin armonios. In realitate, insa, lucrurile nu par sa fi stat chiar asa. Dupa regasirea emontionanta, cei doi sotii au preferat sa traiasca despartiti, din motive necunoscute, dar mai probabil din cauza sclavului eliberat, din moment ce un ferpar anunta moartea lui Northup ca un "vagabond fara caracter", in timp ce sotia sa era laudata.

Nici problema rapirii nu este atat de clara pe cat lasa sa inteleaga filmul. Exista sugestii intemeiate pentru a suspecta ca Northup era implicat intr-o escrocherie, in voga pe atunci, care presupunea vanzarea unui negru, prin complicitatea lui, catre un proprietar de sclavi, eliberarea lui cu ajutorul vanzatorilor, si apoi reluarea ciclului. Cel putin unul dintre oamenii acuzati de Northup ca i-au instrumentat rapirea avea experienta in astfel de inselaciuni.

Dar toate aceste detalii semnificative ar deraia filmul de la linia de partid, iar ideea fundamentala este a impune si reconfirma sabloane de gandire, nu de a pune intrebari. Pentru asta sunt premiate filmele si asta este rolul lor primordial. Traim in epoca in care aproape toate filmele aureolate au un caracter necesar ideologic. Si problema de baza provine din aceasta ideologie gaunoasa sub raport moral, politic si estetic: paralizeaza gandirea critica si produce deseuri estetice din dorinta de a se ploconi in fata idealului calp al egalitatii.

Sclavii dogmelor

Scris de Ninel Ganea

Marti, 04 Martie 2014 22:10

“12 ani de sclavie” vine doar ca un exemplu foarte recent intr-o serie indelungata de filme tributare geniului politic al epocii noastre. Nu va fi nici ultimul. Ar fi si nerezonabil sa astepti asa ceva in conditiile in care, ca sa-l citam pe un critic social, intelectualitatea contemporana lesina de admiratie in fata unui regizor ca Tarantino, mandru de faptul ca nu a citit o carte.